

■ ■ ■ USA frigjør seg fra Europa. Eksport til Asia og Brasil tar over. Men dersom eurokrisen utløser en ny, global finanskriser, rammes også USA hardt.

Skjermet fra eurokrisen

ØKONOMI
HILDE C.
BJØRNLAND

Nye tall for tredje kvartal viste at verdiskapningen i USA økte med 2,5 prosent (årlig rate). Både privat forbruk og investering bidro positivt, men det største bidraget kom fra eksport, som økte med fire prosent.

Veksten i amerikansk økonomi har så langt ikke vært sterk nok til å redusere ledigheten noe særlig, men de siste tallene indikerer at resesjonsfaren i USA er over, i hvert fall i denne omgang.

Europa er USAs viktigste handelspartner. Det kan derfor synes underlig at det særlig er eksport som vokser kraftig i USA, all den tid utviklingen i Europa kun synes å gå én vei – ned. Så er det heller ikke eksporten til Europa (eller andre industrialiserte land) som har økt mest. De siste årene har eksportveksten

primært kommet til fremvoksende økonomier; særlig Kina, India, Singapore og Brasil.

Høy vekst ute, svak dollar og relativt gunstige prisforskjeller mellom USA og flere fremvoksende økonomier (som har høy inflasjon) har gitt USA et konkurransefortrinn. Så lenge veksten i de fremvoksende økonomiene fortsatt er sterk, er det også grunn til å være optimistisk til at USA kan ta ytterligere markedsandeler.

President Barack Obama har satt seg et eksplisitt mål om at USAs eksport av varer og tjenester skal doble seg i nominell verdi fra 2009 til 2014. Ifølge den årlige rapporten fra Obamas økonomisk råd, betyr det at verdien av USAs eksport må øke med 15 prosent hvert år. Gitt utviklingen så langt ligger USA godt an til å klare det.

Veksten i eksportsektoren har også gitt flere økonomer et argument mot dem som hevder at det ikke er manglende etterspørsel, men problemer på tilbudssiden, det vil si bekymring for fremtidige skatter og reguleringer, som hindrer amerikanske bedrifter fra å investere og ansette. Utviklingen i eksportindustrien viser imidlertid at der det er etterspørsel, der følger bedriftene opp med å investere, produsere og sysselsette.

USAs manglende vektevne er derfor ikke et rent tilbudssideproblem.

Selv om eksporten viser positive tegn, bidrar den isolert sett ikke så mye til vekst i økonomien, all den tid den kun utgjør omtrent ti prosent av samlet verdiskapning. Til sammenligning utgjør privat forbruk 70 prosent.

Skal økonomien få fart, må privat forbruk i USA øke kraftig fra dagens nivå.

Det er det ikke mye håp for, i hvert fall ikke på kort sikt. Forbrukertilliten er rekordsvak. Folk flest har ikke vært så pessimistiske siden resesjonen var på sitt dypeste i første kvartal i 2009, ifølge flere forventingsundersøkelser. Og det er mange grunner til det.

Ledigheten viser få tegn til å falle fra dagen høye nivå på ni prosent. President Obamas pakke for å skape jobber står fortsatt i stampe, og blant ledende politikere er det ikke enkelt å få øye på gode løsninger. Dersom politikerne ikke blir enige, vil offentlig sektor stå foran nye kutt i stillinger og lønn. Slik blir det ikke økt etterspørsel av.

Et sammenbrudd i euroen på toppen av dette, vil kunne ramme USA hardt. Ikke nødvendigvis på grunn av tapte eksportmarkeder i Europa, men fordi en krise i

Europa vil utløse en ny global finanskriser. Banker og investorer vil tape enorme beløp (det mangler ikke på krisescenarier i disse dager), og lånekostnadene til husholdningen vil øke raskt. Da vil den skjøre oppgangen i USA svinne raskt bort.

Svak vekst i Europa gir derfor

liten grunn til bekymring i USA i dag. Men et sammenbrudd i Europa, ja det er noe helt annet.

■ *Hilde C. Bjørnland, professor, Institutt for samfunnsøkonomi ved Handelshøyskolen BI og University of California, Riverside*

1-0 til skattyterne

INNLEGG Skatt

Dagens Næringsliv viet ifjor høst stor spalteplass til debatten om skattyters rettssikkerhet. Debatten førte til at Frp fremmet en rekke forslag i Stortinget med mål om å forenkle regelverket samt bedre rettssikkerheten til skattyterne.

Under høringen til forslaget kom det frem en rekke problematiske forhold knyttet til regelverket og praktiseringen av dette som gjorde at finanskomiteen ba regjeringen komme tilbake med en vurdering av skattyters rettssikkerhet i et større perspektiv.

MER. Vi fremmet ytterligere forslag for å styrke rettssikkerheten, skriver Christian Tybring-Gjedde.

Denne vurderingen presenteres i dokumentene til statsbudsjettet for 2012. Det er altså en liten seier for rettssikkerheten og for alle som mener skattemyndighetene har altfor stor makt over skattytere.

Finansdepartementet vil nå gå igjennom forvaltningsreglene innen skatt, arbeidsgiveravgift og merverdiavgift for å

harmonisere regelverkene og eventuelt samle disse i én skatteforvaltningslov. Frp vil påse at dette arbeidet leder til forenklinger og at hensynet til personvern og rettssikkerhet ivaretas.

I dagens regelverk avskjæres enkelte fra klagerett. Finansdepartementet innrømmer nå at regelen om at skattytere under visse omstendigheter kan miste klageretten, er for streng og at den kan bidra til en følelse av rettsløshet.

Finansdepartementet vurderer også å gjeninnføre muligheten til å ilegge tilleggs-skatt med redusert sats, noe vi konkret foreslo. Departementet vil samtidig påse at skattemyndighetene i større grad

anvender reglene om unnskyldelege forhold slik at tilleggs-skatt bortfaller.

Vi slår oss ikke til ro med dette. Vi fremmet ytterligere en rekke forslag for å styrke rettssikkerheten til skattytere:

■ Tiltak for å bedre klageprosessen i skatteklagenemndene.

■ Endring av reglene slik at skattekrav der det foreligger substansiell og berettiget tvil om skatteplikten, ikke kan inndrives før vedtak om skatt er rettskraftig,

■ at skattytere som vinner sin klagesak mot skatteetaten automatisk tilkjennes rett til dekning av nødvendige saksomkostninger uten å måtte søke Skatteetaten om dette i ettertid,

■ erstatning for forretningsmessig tap og

■ skjerpede beviskrav for skattekontorets påstand ved skjønnslingning.

Både skattemyndighetene og Finansdepartementet er tunge institusjoner å bevege, men vi noterer en liten gledelig seier på veien mot bedre rettssikkerhet for skattytere.

■ *Christian Tybring-Gjedde, skattepolitisk talsmann, Frp*

” Vi slår oss ikke til ro med dette. Vi fremmet ytterligere en rekke forslag